

Л. І. Сахарнацька,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5863-4917>

Ю. А. Кочут,

аспірант спеціальності 051 Економіка, ДВНЗ "Ужгородський національний університет"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5892-6738>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.15.86

АНАЛІЗ РИНКУ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

L. Sakharnatska,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics, SHEI "Uzhhorod National University"

Y. Kochut,

Postgraduate student majoring in 051 Economics, SHEI "Uzhhorod National University"

ANALYSIS OF THE JEWELRY MARKET IN UKRAINE

Аналіз ринку ювелірних виробів є важливою та актуальною темою для розвитку економічного сектору України. Стаття присвячується дослідженню розвитку ринку ювелірних виробів в Україні, розкриває не лише зміни в цінах на сировину для ювелірної галузі, але й аналізує їхні впливи на динаміку ринку. Зокрема, стаття досліджує вплив глобальних цінових тенденцій на золото, срібло, паладій та платину, і з'ясовує, які фактори є основними каталізаторами коливань цін на ці метали.

Окрім того, дослідження статті фокусується на аналізі взаємозв'язку економічної стабільності України та її впливу на здатність галузі впоратися зі складнощами, пов'язаними з умовами війни. Висвітлюються можливі сценарії розвитку ринку ювелірних виробів під час кризових ситуацій, враховуючи військові конфлікти та санкції, які можуть впливати на зовнішню та внутрішню торгівлю.

Стаття також робить огляд провідних компаній, що діють в сфері ювелірних виробів в Україні, визначаючи їхню роль і вплив на ринок. Аналізується конкурентна ситуація в галузі, долі ринкових лідерів та стратегії, які допомагають їм протистояти викликам та зберігати свою позицію.

The analysis of the jewelry market is an important and relevant topic for the development of Ukraine's economic sector. This article is dedicated to exploring the development of the jewelry market in Ukraine, analyzing changes in raw material prices for the jewelry industry, and identifying factors influencing the formation of prices for gold, silver, palladium, and platinum. Additionally, leading companies in the field of jewelry products and their characteristics and functioning during wartime are highlighted.

The research delves into not only the changes in prices for raw materials relevant to the jewelry industry but also examines their impact on market dynamics. Global price trends for gold, silver, palladium, and platinum are studied, shedding light on the key catalysts behind price fluctuations for these metals.

Moreover, the article focuses on analyzing the interplay between Ukraine's economic stability and its influence on the industry's resilience in coping with challenges related to wartime conditions. Possible scenarios for the development of the jewelry market amidst military conflicts and sanctions, which may impact external and internal trade, are explored.

The article also provides an overview of prominent companies operating in the Ukrainian jewelry sector, determining their role and influence on the market. The competitive landscape within the industry is examined, including the market share of leading players and the strategies they employ to confront challenges and maintain their positions.

An important aspect of the research is also the examination of opportunities for developing innovative technologies and designs in the jewelry industry, which can provide competitive advantages and enhance the appeal of products for consumers. Specifically, the use of advanced materials and technologies in production that can elevate the quality and attractiveness of jewelry items is given due attention.

Furthermore, the article encompasses socio-cultural aspects of jewelry consumption during wartime. Considering the influence of cultural and economic changes on consumer demand, it investigates which jewelry items are popular among different social groups and how consumer priorities evolve amidst challenging economic conditions.

Ключові слова: ринок ювелірних виробів України, ціни на дорогоцінні метали, золото, срібло, платина, паладій, розвиток, підприємства-лідери, ювелірне виробництво.

Key words: jewelry market of Ukraine, prices of precious metals, gold, silver, platinum, palladium, development, leading enterprises, jewelry production.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На території України ювелірне виробництво має довгу історію, що свідчить про його значущість у культурному і економічному контексті. Археологічні розкопки підтверджують наявність різноманітності ювелірних виробів у різних регіонах, зокрема на Київщині, півдні та заході України.

Ювелірний ринок є важливим сегментом економіки, який має значний вплив на суспільство і фінансову систему. Ювелірні вироби, такі як прикраси з дорогоцінних металів і коштовних каменів, мають особливу цінність і приваблюють увагу як споживачів, так і інвесторів.

Ювелірні вироби виконують не тільки естетичну функцію, але й символізують статус, багатство та смак своїх власників. Люди приділяють значну увагу образу, стилю й індивідуальності, і прикраси стають одним з способів вираження особистого стилю та соціального статусу. Це створює постійний попит на ювелірні вироби, який підтримує цей ринок.

Також ювелірні вироби можуть слугувати як інвестиційний засіб. Дорогоцінні метали, такі як золото і срібло, а також деякі коштовні камені (алмаз, рубін, сапфір, смарагд, олександрит, благородна шпінель та евклаз), з часом можуть зберігати або навіть збільшують свою вартість. Це привертає увагу інвесторів, які вбачають в ювелірних виробках стабільний актив з потенціалом для прибутку. Таким чином, велика частина попиту на ювелірні вироби походить не тільки від споживачів, але й від інвесторів, які розглядають цей ринок як частину свого портфеля. Вони відносяться до альтернативних інвестицій, які мають назву SWAG та користуються попитом на інвестиційному ринку.

Ювелірний ринок має важливий вплив на економіку. Він створює робочі місця виробництва, дизайну, роздрібною торгівлі та послуг, таких як оцінка прикрас, ремонт і підтримка. Це сприяє зростанню економічної діяльності і стимулює економічний розвиток.

Крім того, ювелірний ринок є глобальним і міжнародним. Багато країн виробляють і експортують ювелірні вироби, що сприяє розширенню зовнішньої торгівлі і залученню валютних доходів. Багато туристів також прагнуть придбати місцеві ювелірні вироби під час своїх подорожей, що сприяє розвитку туризму та міжнародній співпраці.

Необхідно також враховувати, що ювелірний ринок підпадає під вплив волатильних факторів, таких як коливання цін на сировину, зміни модних тенденцій і культурних вподобань, а також макроекономічні зміни. Однак, завдяки своїй постійній привабливості для споживачів і інвесторів, ювелірний ринок продовжує займати важливе місце в світовій економіці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Протягом останніх років ювелірний ринок в Україні зазнав значних змін та викликів. Різні дослідники та експерти виявили інтерес у розумінні динаміки цього ринку, проливаючи світло на важливі аспекти, які раніше залишалися не вирішеними. Один із значних досліджень, проведених Українською Асоціацією Ювелірів (УАЮ), стосується поточного стану вітчизняної ювелірної промисловості. Дослідження УАЮ, опубліковане в Журналі Економічного Аналізу, надало цінні уявлення про розміри ринку, темпи зростання та основних гравців. Воно підкреслило потенціал галузі як важливого спри-

Таблиця 1. Ціни на дорогоцінні метали за період 2020—2023 рр. у грн за один грам металу в чистоті (без ПДВ)

Метал	Вартість, грн			
	11.01.2020	11.01.2021	11.01.2022	11.01.2023
Золото	1181,38	1745,12	1569,25	2178,61
Срібло	13,64	24,70	19,52	27,33
Платина	740,83	996,59	834,52	1261,38
Паладій	1619,81	2226,52	1692,72	2090,85

Джерело: складено автором на основі даних [1].

ьяльника економіці України та виявило можливості для подальшого росту та розвитку.

Ще одна важлива публікація Національного банку України (НБУ) розглядала фінансові аспекти ювелірного ринку, зосереджуючись на його впливі на платіжний баланс країни. Звіт НБУ виділяв важливість галузі з точки зору зовнішньої торгівлі та роль її в формуванні дефіциту поточних рахунків. Шляхом аналізу патернів імпорту та експорту і виділення основних експортних ринків, ця публікація підкреслила необхідність додаткових досліджень щодо підвищення конкурентоспроможності української ювелірної промисловості на світовому ринку.

Крім того, аналіз екологічних та етичних аспектів ринку ювелірних виробів досі відсутній у існуючій літературі. При зростаючій глобальній обуреності стосовно сталого розвитку та відповідального виробництва, вивчення екологічного впливу української ювелірної промисловості та дотримання етичних стандартів стає все більш актуальним.

Загалом, останні дослідження та публікації створили основу для розуміння поточного стану та динаміки ринку ювелірних виробів в Україні. Проте деякі аспекти загальної проблеми, такі як вплив державних політик та екологічно-етичний аспект галузі, залишаються відносно недослідженими. Ця стаття має на меті побудувати на основі існуючих досліджень для надання більш всебічного аналізу ринку ювелірних виробів в Україні, висвітлюючи як виклики, так і можливості, які стоять перед ним у майбутньому.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження розвитку ринку ювелірних виробів в Україні, аналізу зміни в цінах на сировину для ювелірної галузі та виявляє фактори, що впливають на формування цін на золото, срібло, паладій та платину.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

SOVA, ZARINA, Sribna Kraina, Столична ювелірна фабрика, Cote & Jeunot, Золотий вік, УкрЗолото, Kochut і Guzema Jewelry є відомими назвами на українському ювелірному ринку. Кожна з цих компаній відзначається своїм унікальним стилем, високою якістю та красою своїх виробів.

1) Золотий Вік— загальна кількість магазинів понад 500 в Україні. За інформацією, опублікованою на веб-сайті компанії, Золотий Вік має понад 100 магазинів мережі в містах-мільйонниках. У загальній складності, Золотий Вік має принаймні 500 торгових точок, розташованих у понад 100 населених пунктах по всій Україні. Крім бренду Золотий Вік, компанія Union Group, до якої входить, також володіє іншими мережами, такими як Срібний Вік, Золота Країна, Срібна Країна, Brilliant, Dominant Diamonds і Укрсрібло.

2) УкрЗолото загальна кількість магазинів понад 170 в Україні. В мережі представлені вироби золота та срібла, які мають вставки з напівкоштовних і дорогоцінних каменів. Ця мережа пропонує ювелірні вироби вітчизняних та іноземних виробників. Крім продажу прикрас, магазини "УкрЗолото" надають послуги ювеліра, включаючи гравірування.

3) Столична ювелірна фабрика загальна кількість магазинів понад 100 в Україні. Заснована в 1997 році, є одним з провідних виробників ювелірних прикрас в Україні. Завдяки своїй надійності і високій якості, вона зарекомендувала себе як впливового виробника та продавця на ринку. Фабрика втілює справжнє мистецтво в своїх виробках, які здатні доставити незабутні емоції за вигідну ціну. Їхні прикраси вражають яскравістю та досконалістю виконання, що підкреслює їхню унікальність та привабливість.

4) SOVA загальна кількість магазинів понад 40 в Україні. Цей український ювелірний бренд є піонером у встановленні трендів і відрізняється серйозним підходом до запуску продуктів, проявляючи сміливість, готовність до експериментів і свободу. Бренд був заснований у 2000 році, але справжній прорив у розвитку відбувся з 2013 року після проведеного ребрендингу та поліпшення дизайну. Більшість виробів цього бренду відзначаються лаконічним і мінімалістичним стилем, що відповідає сучасним тенденціям у світі прикрас. Кожна прикраса витончено виконана і втілює в собі сучасний дизайн. Окрім того, цей бренд має важливу соціальну місію, спрямовану на захист природи в Україні.

5) Zarina загальна кількість магазинів понад 29 в Україні. Ювелірний Дім дарує емоції, тому до дня народження, на весілля, ділові зустрічі та випускні вечори пропонує широкий вибір золотих і срібних виробів — унікальні діамантові каблучки, сережки, кулони, кольє. Доступні колекції на будь-який смак та вік: Fine, Jewel, Story, Creative, You. Також ZARINA увійшла в ТОП-30 найуспішніших брендів України за версією НБ.

6) Kochut загальна кількість магазинів 2 в Україні. У 2015 році, майстри цього бренду здобули великий успіх, коли вони розширили свою присутність в онлайні, і їхні унікальні вироби швидко отримали популярність на Uanet. Замість створення роздрібною мережі в Україні, вони відкрили лише по одному шоу-руму в Ужгороді та Києві. Однак, їх магазини під назвою Kochut були відкриті в Австрії (Відень), Німеччині (Дюссельдорф), Чехії (Простейов) та Великій Британії (точка видачі в Лондоні).

Дорогоцінні метали використовуються у виготовленні ювелірних виробів, що надає їм особливу цінність і привабливість. Основні дорогоцінні метали для ювелірних виробів включають золото та срібло, а також платину і паладій.

Золото є популярним дорогоцінним металом у ювелірній промисловості. Воно має чудовий блиск, тепле забарвлення та високу стійкість до корозії. Золото часто використовується у формі сплавів з іншими металами для поліпшення його механічних властивостей. Вироби золота можуть мати різні карати, наприклад, 18К або 14К.

Срібло також широко використовується у ювелірних виробках. Воно має близький до білого кольору вигляд і надає прикрасам елегантність. Срібло може використовуватися як чистий метал або в поєднанні з іншими металами для поліпшення його міцності та стійкості.

Платина є цінним дорогоцінним металом для ювелірних виробів. Вона має високу стійкість до корозії, велику міцність та рідкісний характер. Платина використовується як основний матеріал або як сплав для створення вишуканих прикрас з неперевершеною якістю та блиском.

Під час аналізу вартості дорогоцінних металів з 11.01.2020 по 11.01.2023 були помічені наступні тенденції: ціна золота зросла з 1181,38 грн до 2178,61 грн за грам протягом чотирьох років, що свідчить про його стабільний ріст і високу популярність; ціна на срібло також зросла з 13,64 грн до 27,33 грн за грам, показуючи збільшений інтерес до цього металу; ціна платини зросла з 740,83 грн до 1261,38 грн за грам, що вказує на підвищений інтерес і значну цінність цього металу; ціна паладію збільшилася з 1619,81 грн до 2090,85 грн за грам, що свідчить про його високу цінність та значний ріст.

Основними причинами світового зростання цін на ювелірні дорогоцінні метали та їх сплави виступають:

- вичерпність цих природних ресурсів;
- нестабільність цін на енергоносії на світових ринках;
- інфляція основних світових валют, перш за все долара США [2].

До характеристик вітчизняного ювелірного ринку слід віднести й те, що на ньому переважають великі виробники і потужні торговельні підприємства, які мають значний потенціал для конкурентної боротьби. Така ситуація приводить до зменшення загальної кількості суб'єктів господарювання, що працюють на даному ринку. Так, згідно з даними інформаційного порталу союзу ювелірів України кількість виробників ювелірних виробів в Україні за останні два роки скоротилася на 38,5%, а саме з 1180 суб'єктів господарювання в 2014 р. до 726 у 2016 р., за рахунок зменшення числа малих підприємств. Це підтверджується числом зареєстрованих іменників — спеціальних ювелірних знаків [3].

За даними на березень 2022 року Найбільша кількість закритих об'єктів припала на ювелірний сегмент. У категорії Jewellery припинили роботу 1119 точок, що становить 85% галузі. Наразі кількість відкритих ювелірних магазинів — 194, вони в основному працюють на Заході України та у великих містах, які не знаходяться в зоні активних бойових дій [4].

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Україна, як і багато інших країн, спостерігає підвищений інтерес до дорогоцінних металів, зокре-

ма золота, срібла, платини та паладію. Зростання їх вартості впливає на розвиток українського ювелірного ринку. Висока популярність золота та срібла у виготовленні прикрас, разом із зростаючим попитом на високоякісні вироби, створює нові можливості для українських виробників та дизайнерів. Приріст вартості платини та паладію також стимулює розвиток промислових галузей, де ці метали використовуються. Україна має потенціал стати важливим гравцем на міжнародному ювелірному ринку, використовуючи свої ресурси та креативний потенціал для виготовлення якісних та вишуканих ювелірних виробів, які відповідають світовим стандартам і вимогам.

Загалом, ювелірний ринок є важливим сегментом економіки, який має великий попит як від споживачів, так і від інвесторів. Він створює робочі місця, сприяє економічному розвитку та має вплив на зовнішню торгівлю. Проте, його успішність і стабільність можуть бути піддані впливу різних факторів, які варто враховувати при аналізі цього ринку.

Література:

1. Національний банк України. Купівля Національним банком України банківських і дорогоцінних металів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/precious-metals>
2. Скубіліна, А. В., Воловик, В. М. Оцінка розвитку ринку ювелірних виробів в Україні. Мукачівський державний університет Серія: Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 355—359. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/62.pdf
3. Через війну кількість торгових об'єктів скоротилася на 29% — найбільше постраждали ювелірка й fashion-ритейл. URL: <https://forbes.ua/news/cherez-viynu-kilkist-torgovikh-obektiv-skorotilasya-na-29-naybilshe-postrazhdali-yuvelirka-y-fashion-riteyl-29032022-5122>
4. Офіційний сайт союзу ювелірів України. URL: <http://juvelir.org.ua>

References:

1. National Bank of Ukraine (2023), "Purchase of bank and precious metals by the National Bank of Ukraine", available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/precious-metals> (Accessed 10 June 2023).
2. Skubilina, A.V., Volovik, V.M. (2017), "Assessment of the development of the jewelry market in Ukraine", Mukachevo State University Series: Economics and Society, [Online], vol. 10, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/62.pdf (Accessed 18 June 2023).
3. Forbes Ukraine (2022), "Due to the war, the number of commercial objects decreased by 29% — jewelry and fashion retail were most affected", available at: <https://forbes.ua/news/cherez-viynu-kilkist-torgovikh-obektiv-skorotilasya-na-29-naybilshe-postrazhdali-yuvelirka-y-fashion-riteyl-29032022-5122> (Accessed 18 June 2023).
4. The official website of the Union of Jewelers of Ukraine (2023), available at: <http://juvelir.org.ua> (Accessed 25 June 2023).

Стаття надійшла до редакції 25.07.2023 р.